

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi zaskarżonym wyrokiem z dnia 10 lutego 2020 roku, wydanym w sprawie I C 226/19 z powództwa K. M. przeciwko J. P. o zapłatę, oddalił powództwo w punkcie 1., zaś w punktach 2. i 3. przyznał i nakazał wypłacić wynagrodzenie pełnomocnikom stron za pomoc prawną udzieloną im z urzędu.

Apelację od powyższego wyroku wniosła powódka, zaskarżając orzeczenie w całości i zarzucając:

1. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 415 k.c., poprzez błędną jego wykładnię

polegającą na uznaniu, iż pozwanemu nie można przypisać winy, a także poprzez uznanie, iż wszczęcie przez powódkę postępowania egzekucyjnego w przedmiocie przywrócenia posiadania lokalu przy ul. (...) było obligatoryjnym warunkiem przypisania pozwanemu winy z art. 415 k.c., a także warunkiem wystąpienia z roszczeniem odszkodowawczym;

2. naruszenie norm prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść

orzeczenia, w szczególności przepisu art. 233 § 1 k.p.c., przez dokonanie oceny dowodów w sposób sprzeczny z zasadami logicznego rozumowania, niewszechstronny i sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego poprzez:

a. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia,

który miał istotny wpływ na treść orzeczenia polegający na niezasadnym przyjęciu, iż powódka nie chce mieszkać w lokalu przy ul. (...), podczas gdy poczyniony materiał dowodowy pozwala na przyjęcie, że powódka mieszkałaby w przedmiotowym lokalu, gdyby postawa pozwanego wobec powódki była inna;

b. uznanie, że działanie pozwanego polegające na niewykonaniu dobrowolnym

i z własnej woli wyroku nakazującego mu przywrócenie posiadania powódce spornego lokalu mieszkalnego było niezawinione, a co za tym idzie, że wina pozwanego w niniejszym postępowaniu odszkodowawczym nie została wykazana.

W konkluzji skarżąca wniosła o zmianę kwestionowanego rozstrzygnięcia i zasądzenie na jej rzecz kwoty 25 100 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 15 600 zł od dnia wniesienia pozwu, od kwoty 9 500 zł od dnia 28 stycznia 2020 roku do dnia zapłaty oraz o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powódki jest niezasadna.

Wstępnie należy odnotować, że Sąd Okręgowy w całości podziela ustalenia faktyczne Sądu I instancji, przyjmując je za własne i czyniąc integralną częścią własnego orzeczenia.

Wbrew wywodom skarżącej, zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie jest zasadny w sytuacji, gdy ocena materiału dowodowego została dokonana przez Sąd Rejonowy w zgodzie z dyrektywami płynącymi ze wskazanej normy prawnej. Sąd I instancji przypisał poszczególnym dowodom odpowiednią miarę i trafnie wskazał, że powódka nie chce mieszkać z pozwanym w przedmiotowym lokalu. Z zeznań skarżącej, wynika, że nawet w przypadku uzyskania kluczy do przedmiotowego lokalu i tak nie zamieszkałaby z pozwanym czy też, że nie da się z nim mieszkać z uwagi na jego negatywne nastawienie do niej. Ustalenie to zostało dokonane również przez pryzmat całokształtu zebranego materiału dowodowego i stanowi logiczny wniosek, który z niego wypływa. Świadczy o nim także i to, że pozwana nie przeszła do fazy przymusowego wykonania wyroku posesoryjnego i nie złożyła wniosku o wszczęcie egzekucji. Sąd I

instancji prawidłowo też nie dał wiary twierdzeniom, że pozwany swoim zachowaniem uniemożliwił powódce powrót do przedmiotowego lokalu, albowiem okoliczność ta nie została udowodniona. Powódka, poza swoimi zeznaniami nie zaoferowała bowiem żadnych obiektywnych dowodów na poparcie opisanej spornej i istotnej okoliczności.

Tymczasem zarzut obrazy przepisu art. 233 § 1 k.p.c. nie może polegać jedynie na zaprezentowaniu własnych, korzystnych dla skarżącej ustaleń stanu faktycznego, dokonanych na podstawie własnej, korzystnej oceny materiału dowodowego, jak również na tym, że określony dowód został oceniony niezgodnie z intencją skarżącego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2002 r., II CKN 572/99, LEX nr 53136 i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 r., II CKN 817/00, LEX nr 56906, jak również wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 9 kwietnia 2008 r., sygn. akt I ACa 205/08, L.).

Zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w pozostałym zakresie, w szczególności dotyczącej uznania, iż działanie pozwanego polegające na niewykonaniu w sposób dobrowolny orzeczenia o przywróceniu posiadania powódce było niezawinione, stanowi w istocie ocenę interpretacji ujawnionych faktów w świetle norm prawa materialnego.

Odnosząc się zatem do zarzutu naruszenia art. 415 k.c., nieodzownym jest wstępnie poczynienie kilku uwag natury ogólnej.

Odpowiedzialność deliktową wskazaną w art. 415 k.c. ponosi każdy, kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, a jego obowiązkiem jest jej naprawienie. W odniesieniu do regulacji powyższego przepisu przyjmuje się, że odpowiedzialność deliktowa powstaje, gdy łącznie wystąpią trzy następujące przesłanki: zawinione i bezprawne działanie lub zaniechaniem sprawcy; szkoda oraz normalny związek przyczynowy między bezprawnym i zawinionym zachowaniem sprawcy a szkodą. Co ważne, kolejność badania przez sąd tych przesłanek nie może być dowolna. W pierwszej kolejności konieczne jest ustalenie działania (zaniechania), z którego, jak twierdzi poszkodowany, wynika szkoda oraz dokonanie oceny jego bezprawności i zawinienia sprawcy, następnie ustalenie, czy w majątku poszkodowanego wystąpiła szkoda i jakiego rodzaju. Dopiero po stwierdzeniu, że obie te przesłanki zachodzą, możliwe jest zbadanie istnienia między nimi normalnego związku przyczynowego (vide wyrok SA w Białymstoku z dnia 29 grudnia 2017 r., I ACa 661/17, Legalis nr 1732944).

Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2021 roku, w sprawie o sygn. akt I CSKP 190/21 (legalis), bezprawnym jest zachowanie sprzeczne z obowiązującym porządkiem prawnym, przez który rozumie się powszechnie obowiązujące nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej, jak również nakazy i zakazy wynikające z norm moralnych i obyczajowych, czyli zasad współżycia społecznego. Tak rozumiane pojęcie bezprawności na gruncie prawa cywilnego jest szersze od użytego w art. 77 ust. 1 Konstytucji RP sformułowania "niezgodne z prawem.". W wyroku zaś Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 29 września 2020 r., sygn. akt I ACa 730/19 (legalis) podniesiono, że bezprawność zachowania polega na przekroczeniu mierników i wzorców, wynikających zarówno z wyraźnych przepisów, zwyczajów, utartej praktyki, jak i zasad współżycia społecznego. Innymi słowy bezprawność oznacza ujemną ocenę porządku prawnego o zachowaniu się sprawcy szkody. Bezprawnym zachowaniem się będzie więc takie, które stanowi obiektywne złamanie określonych reguł postępowania, czyli będzie sprzeczne z obowiązującym porządkiem prawnym. Należy również podkreślić, iż musi to być naruszenie obowiązku powszechnego, ciężącego na każdym.

W realiach niniejszej sprawy należy wskazać, że nie wszystkie przesłanki, warunkujące odpowiedzialność deliktową pozwanego, zostały spełnione. W sytuacji bowiem przypisania bezprawności działaniu pozwanego, nie sposób przyjąć, że zawinienie zostało udowodnione.

O bezprawności działania (zaniechania) pozwanego świadczy brak dobrowolnego wykonania prawomocnego wyroku sądowego, dotyczącego przywrócenia powódce posiadania lokalu mieszkalnego. Obowiązek wykonywania prawomocnych orzeczeń sądowych jest generalną normą, obowiązującą wszystkie podmioty, aczkolwiek w przypadku orzeczeń cywilnych nie jest ona obarczona żadną sankcją.

Wykonanie dobrowolne wyroku było zatem obowiązkiem pozwanego. Wszczęcie egzekucji przez powódkę nie stanowiło zaś koniecznej przesłanki dla stwierdzenia bezprawności czynu pozwanego. Innymi słowy, brak wniosku o wszczęcie egzekucji wyroku posesoryjnego nie wyłączało bezprawności działania pozwanego.

Rozpatrując drugą przesłankę art. 415 k.c., powiedzieć trzeba, że wina jest pojęciem odnoszącym się do sfery zjawisk psychicznych sprawcy, dlatego określa się ją jako znamię podmiotowe czynu. Jak wskazano wyżej, dopiero czyn uznany za bezprawny może być rozważany w kategoriach winy. W wyroku z dnia 26 września 2003 r., IV CK 32/02, LEX nr 146462, Sąd Najwyższy stwierdził, że na podstawie prawa cywilnego winę można przypisać podmiotowi prawa, gdy istnieją podstawy do negatywnej oceny jego zachowania z punktu widzenia zarówno obiektywnego, jak i subiektywnego (tzw. zarzucalność postępowania).

W okoliczność badanej sprawy, nie może umknąć z pola widzenia okoliczność, że powódka wystąpiła z pozwem posesoryjnym wyłącznie ze względów formalnych, celem uzyskania takiego tytułu, nie było zaś jej zamiarem objęcie w faktyczne władztwo przedmiotowego lokalu. Powyższe wynika chociażby z faktu nie wszczęcia egzekucji celem przymusowego wykonania orzeczenia czy też jej twierdzeń, że gdyby pozwany wydał jej klucze i tak nie wróciłaby to przedmiotowego lokalu.

Powódka argumentowała, że pozwany jest agresywny, groził jej fizycznym kalectwem, obawia się go i dlatego nie mogła zamieszkać we wspólnym lokalu. Stosownie do wymogu art. 6 k.c. powódka tych okoliczności nie wykazała, ograniczając się do głośnych twierdzeń, nie popartych żadnymi dowodami. W sytuacji, gdy strony są w ciągłym konflikcie i w sposób stały obwiniają się wzajemnie, przypisując sobie negatywne, nacechowane złymi emocjami zachowania, opisana okoliczność wymagała szczególnej uwagi dowodowej. Toteż ze względu na brak zgłoszenia jakichkolwiek środków dowodowych celem wykazania niemożliwości powrotu powódki do lokalu na skutek zawinionego zachowania pozwanego, okoliczność tę należało uznać za nieudowodnioną.

Reasumując, mimo bezprawności w zachowaniu pozwanego, które polegało na niewykonaniu dobrowolnym wyroku sądu, przesłanka winy, na jaką powoływała się skarżąca, nie została udowodniona. Zarzut naruszenia art. 415 k.c. nie może zatem odnieść oczekiwanego rezultatu i wyłącza z dalszego badania szkodę oraz związek przyczynowy między zachowaniem bezprawnym a szkodą.

W tym stanie rzeczy, skoro wyrok Sądu I instancji oddalający powództwo odpowiada prawu, niezasadna apelacja podlegała oddaleniu, na podstawie art. 385 k.p.c.

Zgodnie z punktem 2. sentencji wyroku przyznano i nakazano wypłacić ze Skarbu Państwa - Sądowi Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi na rzecz pełnomocnika powódki kwotę 1 476 zł brutto tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej jej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym. Wysokość wynagrodzenia ma swoje oparcie w § 8 pkt 5 w zw. z § 16 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. 2019. poz.68). Powyższa kwota uwzględnia podatek od towarów i usług na podstawie § 4 ust. 3 przywołanego rozporządzenia.